

Χρόνος, τόπος και έργο κατά της Άδη κάθοδο του Χριστού σύμφωνα με την βιβλική και πατερική παράδοση

[Ορθοδοξία](#) / [Πατερική Θεολογία](#)

[Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος](#)

Ο χρόνος της Καθόδου.

Αναλύοντας το περιεχόμενο των ύμνων αυτών, πρέπει να αναφερθούμε σύντομα στον χρόνο της Καθόδου, για τον τόπο της, και για το σωτήριο έργο του Λυτρωτή στον Άδη.

Ως προς τον χρόνο της Καθόδου διαπιστώνουμε, ότι, η θεωμένη ψυχή του Χριστού κατέβηκε στον Άδη αμέσως μετά την εκφώνηση στο σταυρό του «τετέλεσται», όταν χωρίσθηκε από το άχραντο σώμα, έμεινε δε εκεί για τρεις μέρες μέχρι την ανάσταση, διάστημα κατά το οποίο το σώμα βρισκόταν χωρίς πνοή και αδιάφθορο στον τάφο, δηλ. από το βράδυ της Παρασκευής μέχρι το πρωί της Κυριακής.(Βλ. Ματθ. 12,40. Πράξ. 2,31. 13.37. Ψαλμ. 15.10. Λουκ. 23,43. Ιωάν. 20,17. Α' Πιέτρ. 3,18.19 κ.λπ). Γι' αυτό καθορίσθηκε από την Ορθόδοξη Εκκλησία ο

επίσημος εορτασμός της Καθόδου κατά το Μ. Σάββατο. Στο συναξάρι του Μ. Σαββάτου διαβάζουμε: «Τω αγίω και μεγάλω Σαββάτω την θεόσωμον ταφήν και την εις άδου Κάθοδον του Κυρίου και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού εορτάζομεν, δι' ων της φθοράς το ημέτερον γένος ανακληθέν, προς αιωνίαν ζωήν μεταβέβηκεν». Ιδιαίτερα σε όλο τον κύκλο των εορτών των παθών και της αναστάσεως του Κυρίου εξυμνείται εκφραστικότερα η Κάθοδος στον Άδη με πολλούς ύμνους. Στις ιερές Ακολουθίες των παθών της Μ. Παρασκευής εξυμνείται η Κάθοδος πάνω από πενήντα φορές, σε όλες δε τις εορτές του Πεντηκοσταρίου περισσότερες από διακόσιες.

Συνοψίζοντας επαναλαμβάνουμε ότι στον Άδη κατέβηκε ο Θεάνθρωπος μόνον με την ψυχή του, ενωμένη με την θεότητα, ενώ ταυτοχρόνως με το σώμα, ενωμένο επίσης με την θεότητα, ήταν και στον τάφο. Και με την ψυχή καταργούσε και κατέλυε τη δύναμη του Άδη, του θανά-του και του αρχηγού του, έφερε δε το χαρούμενο κήρυγμα της απολυτρώσεως στις ψυχές. Με το άφθαρτο στον τάφο σώμα καταργούσε τη σωματική φθορά, προδιετύπωνε την αφθαρσία και την ανάσταση. Τέλος με την επανένωση κατά την ανάσταση της ψυχής με το σώμα, προεικόνιζε την κατά την κοινή ανάσταση των ανθρώπων ένωση των ψυχών με τα σώματά τους και συνολικά την ανακαίνιση και αποκατάσταση της ανθρώπινης φύσεως. Ή, όπως ψάλλει ο ιερός υμνωδός: «Κύριε, ανελθών εν τω σταυρώ, την προγονικήν ημών κατάραν εξείληπας· και κατελθών εν τω άδη τους απ'αιώνος δεσμίους ηλευθέρωσας, αφθαρσίαν δωρούμενος των ανθρώπων τω γένει· δια τούτο υμνούντες δοξάζομεν την ζωοποιόν και σωτήριον σου έγερσιν».

Οι ιεροί υμνωδοί, αναφερόμενοι γενικότερα στο θεμελιώδες σωτηριολογικό δόγμα και εντάσσοντας την Κάθοδο μεταξύ του σταυρού και της αναστάσεως, καλούν τους πιστούς, όπως «τον σταυρόν του Κυρίου να εγκωμιάσουμε, την ταφή (και την Κάθοδο) την αγία με ύμνους να τιμήσουμε, και την ανάστασή του να υπερδοξάσουμε γιατί ανέστησε μαζί του τους νεκρούς από τα μνήματα ως Θεός, αφού νίκησε τη δύναμη του θανάτου και του διαβόλου, και ανέτειλε φως σε όσους ήσαν στον Άδη». Έτσι τονίζουν επαναλαμβάνοντας τρεις κυρίως διδασκαλίες: την θυσία στο σταυρό, την κάθοδο στον Άδη και την εκ νεκρών ανάσταση του Λυτρωτή, εξ αιτίας των οποίων «εορτάζουμε την νέκρωση του θανάτου, τη κατάργηση του Άδη, και την έναρξη της αιώνιας ζωής», κατά τον Άγιο Ιωάννη τον Δαμασκηνό.

Από όσα αναφέραμε για τον χρόνο και τον τρόπο της Καθόδου του Χριστού στον Άδη μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής. Πρώτον, ότι ο Θεάνθρωπος κατήλθε στον Άδη, απόλυτα ελεύθερα και εκούσια, «με θεοπρεπή δύναμη και εξουσία», και μόνος αυτός διέμεινε εκεί «ελεύθερος ανάμεσα στους νεκρούς» (Ψαλμ. 87,6), ως κήρυκας της σωτηρίας και ελευθερωτής των νεκρών που πίστεψαν. Δεύτερον, ότι, όπως στη γη μεταξύ των ανθρώπων που είχαν σώμα ο Λόγος του Θεού παρουσιάσθηκε με σώμα, με ανθρώπινη μορφή, έτσι και μεταξύ των ασωμάτων ψυχών στον Άδη παρουσιάσθηκε ασώματος με μόνο την θεωμένη ψυχή του, και έτσι ενήργησε σ' αυτούς τη σωτηρία ως πνεύμα προς πνεύματα. Τρίτον, ότι το τριήμερο χρονικό διάστημα της διαμονής του στον Άδη ήταν υπεραρκετό για την

εκπλήρωση της σωτηρίου αποστολής Του σ' αυτόν, διότι στις ασώματες ψυχές ο Λόγος του Θεού ενήργησε στιγμιαία και «αχρόνως σχεδόν», διότι το πνεύμα επιδρά βεβαίως επί του πνεύματος απ' ευθείας, αμέσως και στιγμιαία, χωρίς κανένα εμπόδιο ή περιορισμό. Με παρόμοιο πνευματικό και απόρρητο τρόπο θα ενήργησε σωτηριωδώς με το θείο φως και το κήρυγμα και η θεωμένη ψυχή του Σωτήρα στις ψυχές των κεκοιμημένων στον Άδη.

Ο τόπος της Καθόδου.

Ως προς τον τόπο, στον οποίο βρίσκεται ο Άδης και κατήλθε ο Σωτήρας, διαπιστώνουμε, ότι δεν εκφράζεται καθαρά και με ακρίβεια η Αγία Γραφή. Γι' αυτό διατυπώθηκαν από τους εκκλησιαστικούς Πατέρες και συγγραφείς πολλές υποθέσεις. Η συνηθέστερη είναι ότι ο Άδης είναι τόπος υποχθόνιος, που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια της γης και μέσα σ' αυτή, ή στο κέντρο της. Οι απόστολοι Πάυλος και Ιωάννης φαίνονται να επεκτείνουν τον Άδη και «εν τω ουρανώ (Εφεσ. 2,2.6,12) και «επί της γης και υποκάτω της γης» (Αποκ. 5,13), περιλαμβάνοντας τις τρεις τάξεις των «επουρανίων και επιγείων και καταχθονίων» (Φιλιπ. 2.10). Ο Άδης νοείται όχι μόνον ως κατάσταση, αλλά και ως τόπος, περιλαμβάνοντας αγαθούς και αμαρτωλούς και διαιρείται σε δύο μέρη, που διαφέρουν και διαχωρίζονται μεταξύ τους με χάσμα αγνώστου φύσεως, δηλ. τον τόπο της παρακλήσεως και τον τόπο της οδύνης (Λουκ. 16,22-26). Και στους δύο αυτούς «τόπους» κατήλθε ο Λυτρωτής και κήρυξε το ευαγγέλιο της σωτηρίας στις ψυχές που ήταν εκεί. Στην Καινή Διαθήκη ο μόνος τόπος της παρακλήσεως ονομάζεται και «κόλπος του Άβραάμ» (Λουκ. 16,22), «παράδεισος» (Λουκ. 23,43) κ.λπ.. ο δε τόπος της οδύνης και «Άδης» (Λουκ. 16,23), «τόπος βασάνου» (Λουκ. 16,28), «φυλακή» (Α' Πέτρ. 3,19), «άβυσσος» (Ρωμ. 10,7) κ.λπ. Σ' αυτόν τον Άδη πίστευαν ήδη από την πρωτοχριστιανική εποχή «οι μεν ψυχές των ευσεβών έμεναν σε ένα καλύτερο χώρο, οι δε ψυχές των αδικών και πονηρών σε χειρότερο, περιμένοντας τον χρόνο της κρίσεως», όπως γράφει ο φιλόσοφος και μάρτυρας Ιουστίνος. Η δε Εκκλησία υμνολογεί: «Κατήλθες εν τοις κατωτάτοις της γης και συνέτριψας μοχλούς αιωνίους...», και έτσι γέμισε από τη δόξα και τη δύναμή του «ουρανός τε και γη και τα καταχθόνια». Πρέπει να πούμε, ότι το πρόβλημα του τόπου του Άδη, από ορθόδοξη θεολογική άποψη, σχετική μόνον σημασία έχει, γιατί δεν αφορά την ουσία αυτού του δόγματος. Άλλωστε, αφού οι ψυχές των ανθρώπων μετά θάνατον είναι ασώματες, είναι μάταιο ν' αναζητείται ο τόπος της διαμονής τους και πολύ περισσότερο η περιγραφή του, αφού «ψυχή, που είναι ασώματη, δεν έχει καμιά ανάγκη να περιορίζεται σε κάποιους τόπους». Γι' αυτό και μιλούμε γι' αυτές χωρίς κάποιο τοπικό προσδιορισμό, περιγράφοντας τον Άδη μάλλον ως κατάσταση και όχι ως τόπο.

Στον τόπο και τον χρόνο της Καθόδου αναφέρεται εμμέσως και η Βυζαντινή Εικο-νογραφία, που αναπαριστά τον τόπο, τον τρόπο και τον χρόνο της Καθόδου, και έτσι βοηθά στην κατανόηση της δογματικής σημασίας της. Η Κάθοδος στον Άδη, συνδυάστηκε και συγχωνεύθηκε στην Εικονογραφία με την Ανάσταση, ώστε μετά από τον 7^ο αιώνα παρουσιάζεται ως εικόνα της αναστάσεως του Κυρίου, και ως τέτοια προσκυνείται από τους πιστούς. Ο Σωτήρας παρίσταται κατερχόμενος θριαμβευτικά στον Άδη, συνήθως μέσα σε φως και με τον σταυρό στο ένα χέρι, ενώ με το άλλο σηκώνει τον πεσόντα Αδάμ, πατά δε πάνω στον προσωποποιημένο και αλυσοδεμένο Άδη. Δεξιά και αριστερά του εικονίζονται άγγελοι, ο Πρόδρομος, απόστολοι, προφήτες, η Εύα, οι βασιλείς και οι δίκαιοι της Παλαιάς Διαθήκης και άλλοι ευσε-βείς.

Το έργο του αναστημένου Λυτρωτή που κατήλθε στον άδη.

Το έργο του Χριστού στον Άδη ήταν η συνέχιση και ολοκλήρωση του απολυτρωτικού του έργου με την επέκταση και μετάδοση της σωτηρίας στις ψυχές των κεκοιμημένων, στις οποίες κήρυξε το ευαγγέλιο της σωτηρίας. Επισκέφθηκε ο Σωτήρας «θεοπρεπώς και δεσποτικώς» «και κήρυξε στα φυλακισμένα πνεύματα» (Α' Πέτρ. 3,19. Ματθ. 12.40) το ευαγγέλιο της σω-τηρίας, πρόσφερε την χάρη του Θεού, και έκανε σ' αυτά δυνατή τη σωτηρία, αν και όλα δεν την δέχθηκαν.

Επειδή η σωτηρία δεν ήταν δίκαιο, ούτε φιλόανθρωπο και αγα-θό να περιορισθεί μόνο στους ανθρώπους που ζούσαν κατά την εποχή εκείνη, αλλά έπρεπε να περιλάβει και τις ψυχές των κεκοιμημένων στον Άδη, σύμφωνα προς τον απόλυτο και παγκόσμιο χαρακτήρα της χριστια-νικής θρησκείας, αυτό ακριβώς έκανε κατά την Κάθοδό του στον Άδη ο Λυτρωτής. Γι' αυτό και η Εκκλησία τον υμνολογεί: «Ο Χριστός αφού κατέβηκε σ' αυτούς που βρίσκονταν στον Άδη έφερε το χαρμόσυνο μήνυμα, λέγοντας: έχετε θάρρος τώρα νίκησα· εγώ είμαι η ανάσταση, εγώ θα σας ανεβάσω, καταργώντας τις πύλες του θανάτου».

Το έργο του Λυτρωτή στον Άδη ολοκληρώθηκε με την ανάστασή Του, με την οποία συμπληρώθηκε ολόκληρο το έργο της απολυτρώσεως. Γι' αυτό και οι Ορθόδοξοι βλέπουν στην ανάσταση του Χριστού το κύριο εχέγγυο της σωτηρίας και την οριστική νίκη και κατάλυση του κράτους της αμαρτίας, της φθοράς και του θανάτου, τον αρραβώνα και την απαρχή της αναστάσεως και αθανασίας όλων των ανθρώπων.

Τέλος το απολυτρωτικό έργο του Σωτήρα επεκτάθηκε και σε ολόκληρη την κτίση, η οποία βρήκε τον αρχικό της προορισμό αφού ακολούθησε στην πτώση τον

άνθρωπο. Όλη η κτίση, ορατή και άορατη, ευλογεί, υμνεί και δοξολογεί τον Δημιουργό συμμετέχοντας μυστηριωδώς στο σταυρικό θάνατο και στην κάθοδο του Χριστού στον Άδη. Γι' αυτό η Ορθόδοξη Εκκλησία καλεί την κτίση και όλο τον κόσμο στον πανηγυρικό εορτασμό της ένδοξης αναστάσεως του Σωτήρα. «Οι ουρανοί μεν επάξια ας ευφρανθούν, η γη δε ας χαρεί, ας εορτάζει δε ο ορατός και ο άορατος κόσμος· γιατί ο Χριστός αναστήθηκε, που είναι η αιώνια ευφροσύνη».

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](https://bit.ly/2XMA5I8)

<https://bit.ly/2XMA5I8>